

Emulsja jako układ koloidalny

Emulsja jako układ koloidalny

Połączyć olej i wodę – niemożliwe! A jednak wokół nas jest wiele przykładów mieszanin oleju (tłuszczu) i wody, cieczy hydrofobowej i hydrofilowej, które tworzą bardzo pożądane i powszechnie stosowane produkty nazywane emulsjami. Są nimi na przykład mleko, margaryna, krem nawilżający, mleczko do demakijażu.

Aby zrozumieć poruszane w tym materiale zagadnienia, przypomnij sobie:

- pojęcie detergentów, ich właściwości i zastosowanie;
- budowę cząsteczki wody i konsekwencje z tego płynące;
- definicję i właściwości koloidów;
- działanie substancji powierzchniowo czynnych.

Nauczysz się

- wyjaśniać, co to są emulsje, jaki jest ich podstawowy skład;
- opisywać, jak otrzymuje się emulsje;
- wymieniać przykłady zastosowania emulsji;
- wyjaśniać, co to jest emulgator i na czym polega jego działanie;
- podawać skład i działanie emulsji, które znalazły zastosowanie w codziennym życiu, np. kremu, balsamu.

1. Emulsje

Dwie ciecze, takie jak woda i etanol (alkohol etylowy), mieszają się ze sobą, tworząc roztwór właściwy (rzeczywisty), w którym nie ma granicy między jedną a drugą. Inne ciecze, jak np. olej i woda, nie mieszają się, lecz tworzą dwie oddzielne fazy (warstwy).

Dzieje się tak dlatego, że niepolarne cząsteczki oleju nie mogą pokonać sił, którymi wiążą się polarne cząsteczki wody.

Doświadczenie 1

Czy można mieszać wodę i olej?

Problem badawczy:

Co zrobić, by woda i olej się mieszały?

Hipoteza: Sama woda i olej nie mieszają się ze sobą. Ich mieszaninę jednorodną można osiągnąć tylko w obecności emulgatora – czynnika, który umożliwia ich mieszanie się.

Co będzie potrzebne:

- probówki z korkami;
  - woda;
  - olej;
  - płyn do mycia naczyń.
-

Instrukcja:

1. Do pierwszej probówki wlej około 3 cm^3 oleju i taką samą objętość wody.
2. Zamknij probówkę korkiem.
3. Wstrząśnij energicznie probówką. Obserwuj zachodzące zmiany.
4. Do drugiej probówki wlej około 3 cm^3 oleju i taką samą objętość wody, a następnie dodaj kilka kropel płynu do mycia naczyń.
5. Zamknij probówkę korkiem i wstrząśnij nią energicznie.
6. Obserwuj zachodzące zmiany.
7. Porównaj wygląd mieszanin w obydwu probówkach.

Po dodaniu wody do oleju w pierwszej probówce, utworzyła się mieszanina niejednorodna (dwie oddzielne warstwy ciekłe).

Po wytrząsaniu oleju i wody, w obydwu probówkach widoczne były kropelki oleju zawieszone w wodzie. Po chwili w pierwszej probówce olej i woda rozdzieliły się ponownie, utworzyły dwie warstwy (nazywane także w emulsjach fazami). Olej stanowił warstwę górną, a woda warstwę dolną. Tak się dzieje, ponieważ olej ma mniejszą gęstość od wody, dlatego unosi się na niej.

W drugiej probówce, gdzie dodano z dodatkiem płynu do mycia naczyń, zmieszane ciecze lepiej łączyły się ze sobą i tworzyły emulsję.

Polecenie 1

Napisz obserwacje i wnioski do podanego doświadczenia.

Obserwacje

Wnioski

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Cząsteczki wody mają budowę polarną, a cząsteczki oleju są niepolarne. W trakcie mieszania wody i oleju dochodzi do rozproszenia (dyspersji) kropeł oleju w całej objętości wody – tworzy się [emulsja](#). W procesie jej otrzymywania ważną rolę odgrywa różnica napięć powierzchniowych między mieszanymi substancjami – im jest ona mniejsza, tym łatwiej powstaje emulsja. Rozpraszanie poprzez wytrząsanie, intensywne mieszanie, wymaga nakładu pracy. Otrzymana emulsja jest nietrwała (niestabilna) – po pewnym czasie ciecze te ponownie tworzą dwie warstwy, a więc olej (o mniejszej gęstości) znów znajduje się na górze, zaś woda na dole. Dodanie płynu do naczyń, tzw. emulgatora, powoduje utrwalenie emulsji. Olej i woda mieszają się tylko w obecności substancji powierzchniowo czynnej, np. płynu do mycia naczyń.

Mleko jest emulsją tłuszczu w roztworze wodnym soli wapnia, sodu i potasu, stabilizowaną przez białko nazywane kazeiną. Świeże mleko wygląda jak jednorodna (jednolita) ciecz, jednak pod mikroskopem można zaobserwować kropelki tłuszczu. Gdy mleko o zawartości 3,2% tłuszczu postoi przez dłuższy czas, tłuszcz zbierze się w jego górnej warstwie, tworząc warstwę śmietany.

Źródło: Tomorrow Sp. z o. o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Majonez jest emulsją oleju w occie, utrwaloną lecytyną z żółtka jaja, która pełni rolę emulgatora.

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Masło i margaryna są emulsjami kropelek roztworu wodnego w tłuszczu z dodatkiem emulgatorów.

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Krem tłusty na noc jest emulsją typu woda w oleju, w której fazą rozpraszającą jest faza olejowa, a fazą rozproszoną woda. Krem tłusty zmieszany z wodą tworzy grudki.

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Kobieta z maseczką kosmetyczną na twarzy

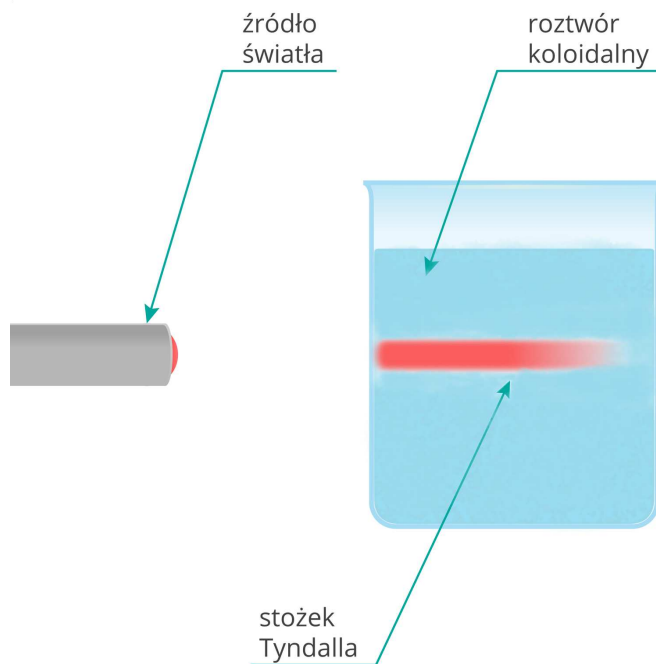
Maseczki do twarzy są emulsjami typu o/w (olej w wodzie). Taka emulsja zmieszana z wodą tworzy mleczka.

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Emulsje są to układy złożone z niemieszających się cieczy, przy czym jedna z nich jest rozproszona w drugiej w postaci drobnych kropelek. Woda jest zazwyczaj jedną fazą (warstwą), natomiast drugą stanowi ciecz niemieszająca się z nią, nazywana fazą olejową. Ze względu na rozdrobnienie, emulsja wygląda pozornie na jednorodną, a jej strukturę niejednorodną można (ze względu na wymiary fazy rozproszonej) obserwować dopiero pod mikroskopem. Emulsje są jednym z rodzajów koloidów.

W roztworach koloidalnych rozmiary cząstek substancji rozpuszczonej są większe niż w roztworach rzeczywistych i wynoszą od 10^{-6} m do 10^{-9} m. Wyróżnia się w tych roztworach fazę rozpraszającą, która odgrywa rolę rozpuszczalnika, oraz substancję (fazę) rozproszoną, będącą odpowiednikiem substancji rozpuszczonej w roztworze rzeczywistym. Charakterystyczną właściwością roztworów koloidalnych jest rozpraszanie światła padającego na roztwór, tzw. efekt Tyndalla. Polega to na rozproszeniu wiązki światła padającej na roztwór koloidalny, w wyniku czego może tworzyć się charakterystyczny stożek świetlny. Stożek (lub jego brak) zależy od źródła światła – przy skupionym źródle światła (jakim jest na przykład laser), stożek nie pojawia się.

Efekt Tyndalla.

Źródło: Dariusz Adryan, Krzysztof Jaworski, licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 2

Zaznacz, w której zlewce można zaobserwować efekt Tyndalla.

☐ zlewka z wodnym roztworem soli kuchennej

☐ zlewka z wodnym roztworem cukru

☐ zlewka z mlekiem rozcieńczonym wodą

☐ zlewka z wodą destylowaną

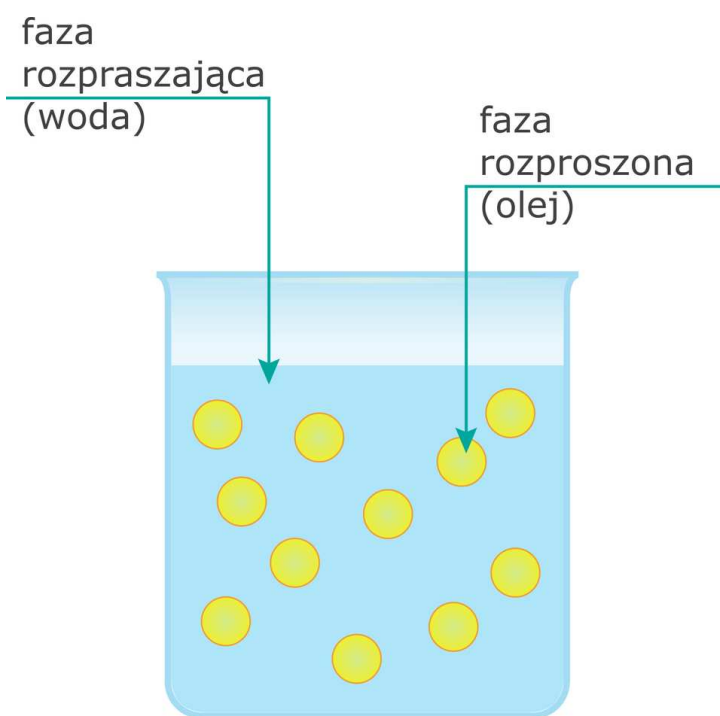
Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 3

Zastanów się i zapisz, jakie inne substancje, roztwory lub zjawiska mogą być wykorzystane do zaobserwowania efektu Tyndalla.

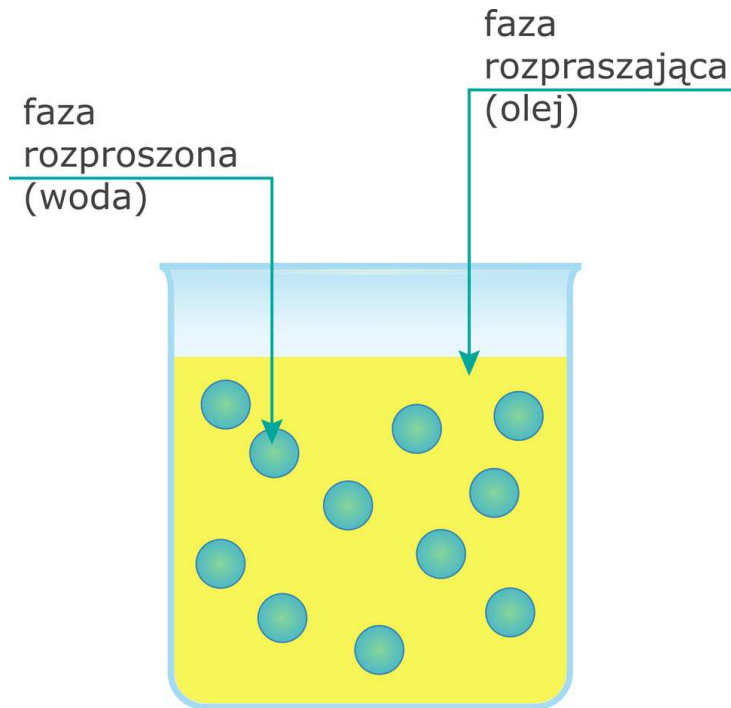
Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Budowę emulsji można scharakteryzować przez wzajemny układ faz i ich objętościowe stosunki. Ze względu na wzajemny układ faz wyróżnia się dwa rodzaje emulsji typu olej w wodzie o/w (gdzie woda stanowi substancję rozpraszającą, w której zawieszone są kropelki oleju) i typu woda w oleju w/o (gdzie substancją rozpraszającą jest olej, w którym zawieszone są kropelki wody).

Emulsja typu olej w wodzie o/w w której fazą rozpraszającą jest woda, a fazą rozproszoną (zdyspergowaną) olej.

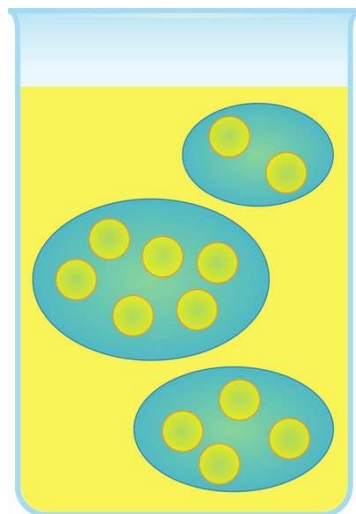
Źródło: Dariusz Adryan, licencja: CC BY 3.0.

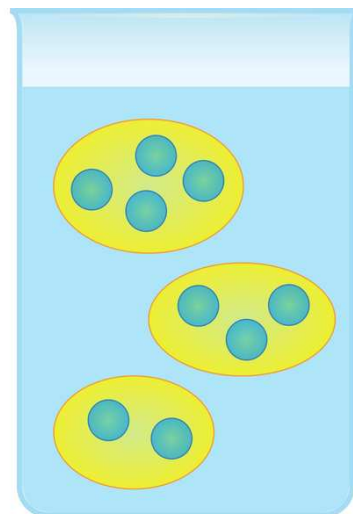
Emulsja typu woda w oleju w/o, w której fazą rozpraszającą jest olej, a rozproszoną woda.

Źródło: Dariusz Adryan, licencja: CC BY 3.0.

Wyróżnia się też emulsje wielofazowe, które charakteryzują się tym, że nie można dokładnie określić, która faza jest fazą rozproszoną, a która rozpraszającą, ponieważ każda z nich zawiera w sobie kropelki innej fazy.

W emulsji wielofazowej O/W/O faza olejowa jest rozproszona w fazie wodnej, która z kolei jest rozproszona w fazie olejowej

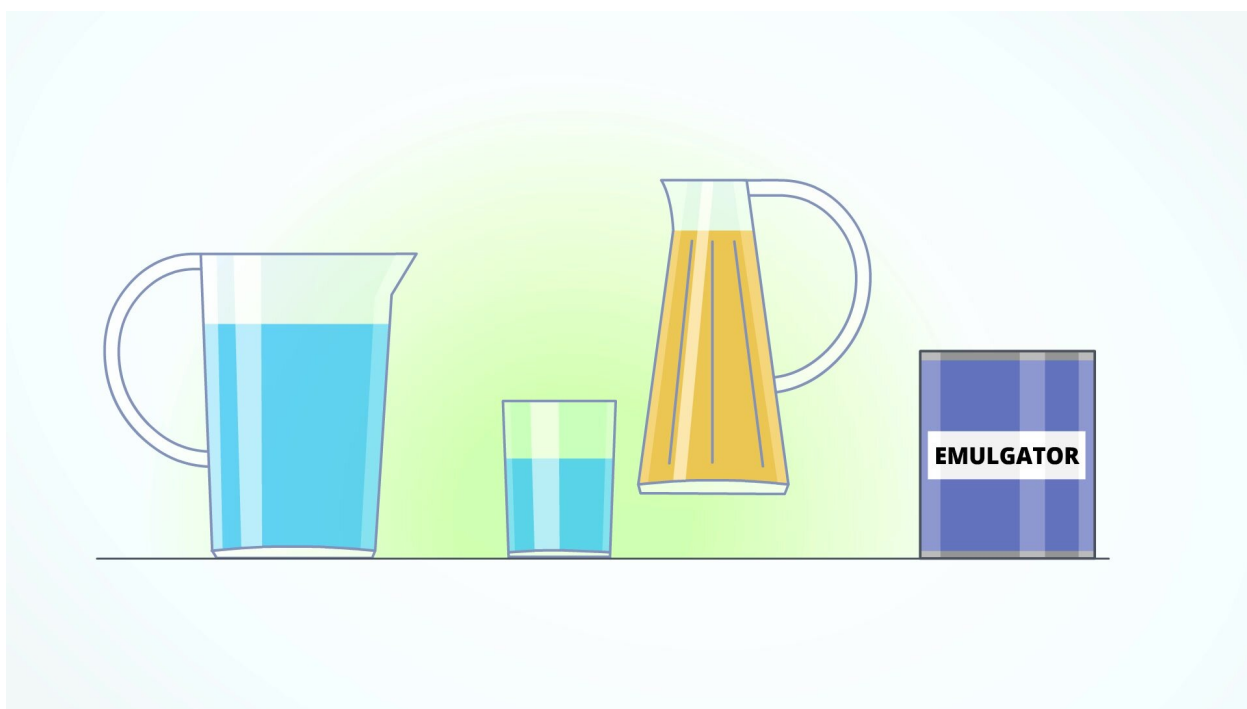
W emulsji typu W/O/W faza wodna jest rozproszona w fazie olejowej, która rozproszona jest w fazie wodnej

Modele emulsji wielofazowych typu o/w/o i w/o/w

Źródło: Dariusz Adryan, licencja: CC BY 3.0.

Emulsja może być trwała wskutek obecności emulgatorów. Emulgator zwykle lepiej rozpuszcza się w jednej z dwóch faz.

Emulgatory są związkami powierzchniowo czynnymi, o właściwościach hydrofobowo-hydrofilowych, tworzącymi warstwę molekularną na powierzchni kropelek rozproszonej cieczy. Ich przykładami są mydła, detergenty, estry alkoholi wielowodorotlenowych oraz takie substancje naturalne, jak żelatyna, agar-agar, lanolina, lecytyna, guma arabska.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RuzqOyxfpc50A>

Film pt. *Emulgator i emulsja*

Cechą charakterystyczną wszystkich emulgatorów jest ich budowa – składają się z części hydrofilowej (głowa) i hydrofobowej (ogon). Dodatek emulgatora do mieszaniny oleju z wodą powoduje ułożenie/orientację hydrofobowych ogonów na powierzchni kropelek oleju, a hydrofilowych głów w kierunku wody. Część hydrofilowa emulgatora zawsze jest „zanurzona” w wodzie – bez względu na to, czy stanowi ona fazę rozproszoną, czy rozpraszającą. Na granicy olej-woda tworzy się w ten sposób warstwa, która zapobiega łączeniu się kropelek oleju w większe ugrupowania. Tak emulgator utrwala emulsję.

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Animacja pokazuje mechanizm wpływu emulgatora na proces tworzenia się emulsji. Zaprezentowano na poziomie molekularnym w jaki sposób zachowują się dwie niemieszające się ciecze bez dodatku emulgatora oraz po dodaniu emulgatora.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RXOBdJASPhRQ>

Film pt. *Jak przygotować emulsję?*

Sposoby przygotowania emulsji – sosu musztardowego oraz kremu kosmetycznego

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film przedstawia domowe metody sporządzania dwóch emulsji: sosu musztardowego oraz kremu kosmetycznego. W filmie wymienione zostały wszystkie potrzebne składniki oraz instrukcja wykonania poszczególnych czynności.

Polecenie 4

Na podstawie filmu, ułóż w odpowiedniej kolejności etapy otrzymywania kremu kosmetycznego typu w/o (woda w oleju).

Do zlewki dodajemy wodę.

Do zlewki dodajemy olej.

Przygotowujemy odpowiednią ilość oleju, euceryny i wody.

Do zlewki dodajemy eucerynę.

Dodajemy substancje zapachowe.

Intensywnie mieszamy oba składniki.

Mieszamy wszystkie składniki.

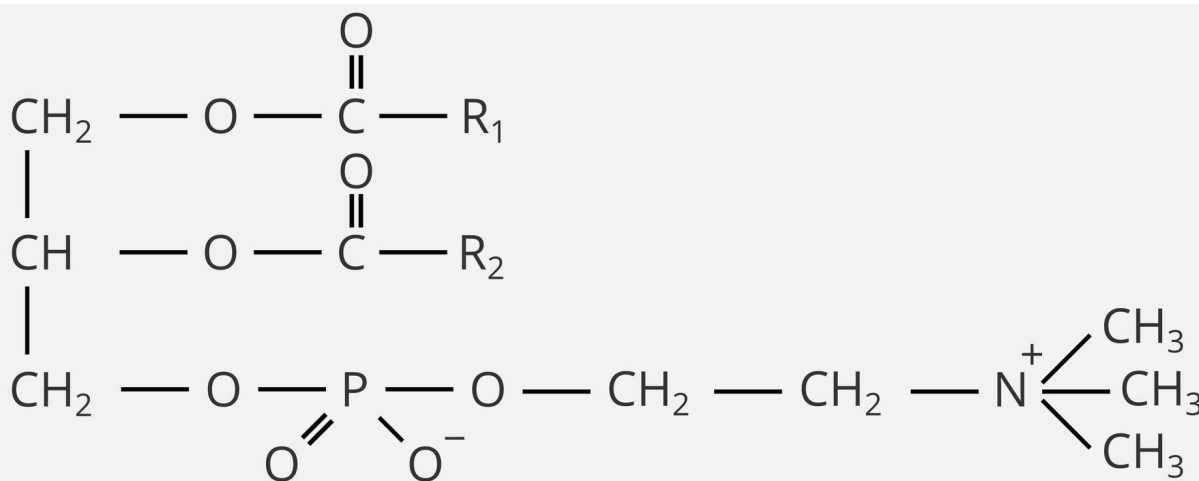
Intensywnie mieszamy fazę wodną z fazą olejową.

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ciekawostka

Lecytyna to emulgator, który znalazł szerokie zastosowanie w przemyśle spożywczym i kosmetycznym. Głównym jej źródłem są oleje roślinne. Czysta lecytyna stabilizuje emulsje typu o/w, natomiast nieoczyszczona, zawierająca inne substancje towarzyszące, może utrzymywać emulsje typu w/o. Lecytyny są fosfolipidami, czyli tłuszczami, które oprócz reszt kwasów tłuszczowych zawierają w cząsteczce resztę kwasu fosforowego(V).

R_1, R_2 - reszty kwasów tłuszczowych

Lecytyna

Skład kwasów tłuszczowych w lecytynie zależy od surowca, z jakiego została uzyskana.

Źródło: Krzysztof Jaworski, licencja: CC BY 3.0.

2. Emulsje kosmetyczne

Emulsje znalazły powszechne zastosowanie w przemyśle kosmetycznym. Umożliwiają dotarcie szerokiej gamy składników w nich zawartych w głąb skóry, a także do wnętrza włosów.

Każda emulsja kosmetyczna składa się z bazy tłuszczowo-woskowej, emulgatorów, surowców dodatkowych oraz wody. Składniki emulsji dobiera się w zależności od przeznaczenia i sposobu działania preparatu kosmetycznego, a także od typu emulsji, jaki chcemy uzyskać. Typowymi emulsjami są kremy, balsamy i mleczka.

Konsystencja lub gęstość emulsji zależą od zawartości fazy rozproszonej, rodzaju emulgatora, lepkości fazy rozpraszającej i obecności w tej fazie substancji wpływających na konsystencję kosmetyku.

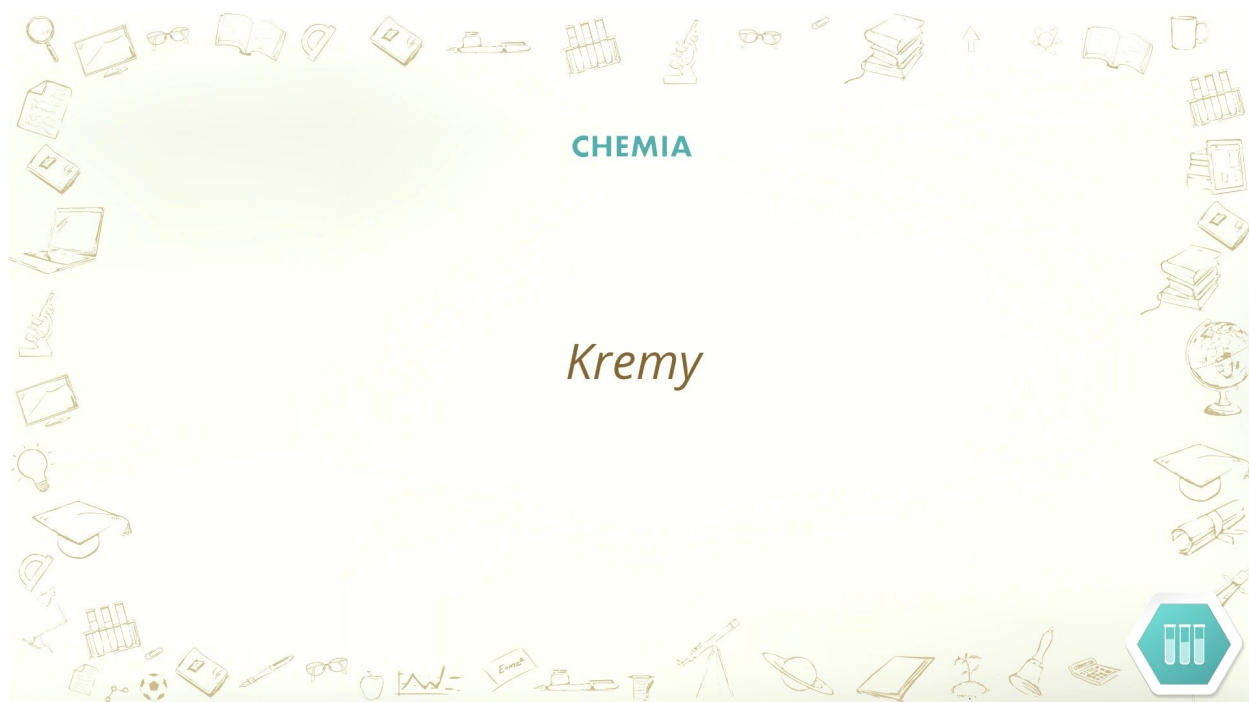
Podział emulsji kosmetycznych ze względu na procentowy udział fazy wodnej i fazy olejowej

Typ emulsji	Zawartość fazy rozproszonej	Zastosowanie
O/W (olej w wodzie)	20 – 30% (poniżej 20 – 30% fazy olejowej)	kremy nawilżające, podkładowe, balsamy do ciała, maseczki, dezodoranty, niektóre odżywki do włosów
O/W (olej w wodzie)	20 – 30% (powyżej 20 – 30% fazy olejowej)	kremy, kremy na noc, lekkie kremy pod oczy, mleczka, niektóre odżywki do włosów
W/O (woda w oleju)	20 – 40% (20 – 40% fazy wodnej)	kremy tłuste, na noc, pod oczy, kremy uniwersalne, ochronne, mleczka do demakijażu

Krem kosmetyczny

Najprostszy krem składa się z tłuszczu, wody i emulgatora. Często zawiera więcej niż jeden emulgator, ponieważ zapewnia to lepszą stabilność i daje pewność, że nie będzie się rozwarstwiał. Emulgatory są jednocześnie hydrofobowe i hydrofilowe. Służą zdrowiu i zdrowemu wyglądowi. Dla przykładu wymienić można lecytynę, lanolinę czy cholesterol.

Film dostępny pod adresem [/preview/resource/R1cYpCCKTeUk4](https://www.youtube.com/watch?v=R1cYpCCKTeUk4)

Film pt. *Kremy*

Źródło: GroMar Sp. z o. o., Tomorrow Sp. z o. o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film przedstawia informacje dotyczące kremów. Omawia jakie typy emulsji wykorzystywane są do ich produkcji, jakie jest ich działanie na skórę oraz omawia ich dodatkowe właściwości.

Polecenie 5

Czym jest działanie okluzyjne?

- ☐ Działanie uniemożliwiające odparowanie wody.
- ☐ Wszystkie odpowiedzi są poprawne.
- ☐ Działanie natłuszczające.
- ☐ Działanie poprawiające stabilność emulsji.

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Doświadczenie 2

Problem badawczy:

Jak rozpoznać i określić typ emulsji kosmetycznej?

Hipoteza: Typ emulsji można rozpoznać badając, jak rozprasza się ona w wodzie, a jak w oleju.

Co będzie potrzebne:

- dwie probówki z korkiem;
  - cylinder miarowy;
  - woda destylowana;
  - olej parafinowy;
  - mleczko kosmetyczne, krem nawilżający lub inne emulsje kosmetyczne.
-

Instrukcja:

1. Do jednej probówki wlej 10 cm^3 oleju parafinowego, a do drugiej probówki 10 cm^3 wody destylowanej.
2. Do każdej probówki dodaj kilka kropli mleczka kosmetycznego.
3. Wymieszaj dokładnie zawartość probówek (poprzez energiczne wytrząsanie lub za pomocą bagietki szklanej). Obserwuj zachodzące zmiany.
4. Czynności powtórz w przypadku 1 – 2 g kremu nawilżającego oraz innych badanych emulsji kosmetycznych.

Polecenie 6

Napisz obserwacje i wnioski do podanego doświadczenia.

Obserwacje

Wnioski

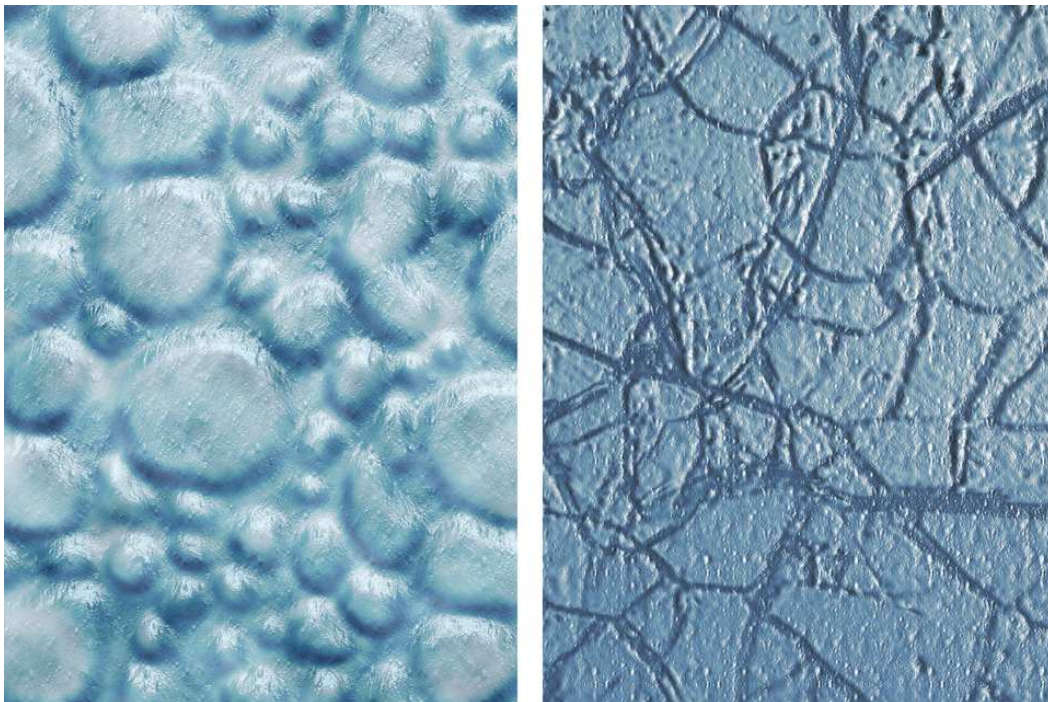
Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Dobre rozpraszanie można zaobserwować, kiedy faza rozpraszająca jest zgodna z rozpuszczalnikiem, w którym jest rozpuszczana.

Ciekawostka

Kosmetyki DMS

W 1995 r. po raz pierwszy wprowadzono na rynek kosmetyki DMS (ang. Derma Membrane Structure). DMS jest zaawansowanym materiałem bazowym do produkcji kosmetyków i preparatów dermatologicznych, wytworzonym z wykorzystaniem najnowszej technologii, opartej na nanocząstkach. DMS to biały bezzapachowy koncentrat otrzymany z lipidów identycznych do lipidów skóry, łatwo wprowadzany do produktów pielęgnujących skórę. W odróżnieniu od tradycyjnych emulsji, DMS ma strukturę blaszkową, dzięki której jest lepiej wchłaniany i tolerowany przez skórę.

Obraz mikroskopowy: po lewej – krem tradycyjny, po prawej – krem na bazie DMS

Źródło: Tomorrow Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Płyny micelarne uznawane są za doskonałe środki do zmywania makijażu. Są to wodne roztwory substancji powierzchniowo czynnej, dzięki czemu skutecznie usuwają ze skóry twarzy nawet wodoodporny, bardzo trwały makijaż.

Źródło: Tomorrow Sp. z o. o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Informacje o składzie kosmetyków

Skład kosmetyków podawany jest zgodnie z zasadami INCI, czyli ang. *International Nomenclature of Cosmetic Ingredients*. W tym systemie stosuje się angielskie nazewnictwo związków chemicznych oraz nazwy łacińskie roślin, a także skróty i uproszczenia tych nazw.

Według zaleceń z INCI, nazwy składników na etykiecie podawane są zgodnie z ich malejącą zawartością w produkcie. Dlatego bardzo często pierwszym składnikiem kosmetyku jest aqua (woda).

Podsumowanie

- Emulsja jest złożona z mikroskopijnych kropelek cieczy, rozproszonych w całej objętości drugiej cieczy. Majonez jest emulsją, w której małe kropelki octu rozproszone są w oleju roślinnym. Mleko zaś jest emulsją, w której w roztworze wodnym rozproszone są kropelki tłuszczu. Typowe emulsje to mieszaniny nierozpuszczalnych w wodzie olejów (organicznych i mineralnych) i wody.
- Typy emulsji, w których jednym ze składników jest woda:
  - O/W (olej w wodzie) – fazą rozproszoną jest olej, fazą rozpraszającą jest woda (np. mleko);
  - W/O (woda w oleju) – woda jest substancją rozproszoną, a olej fazą rozpraszającą (np. margaryna).
- Nie można otrzymać trwałej emulsji bez dodatku emulgatora, który umożliwia trwałe mieszanie się cieczy o charakterze hydrofobowym i hydrofilowym. Są to środki powierzchniowo czynne, których budowa sprawia, że ustawiają się na granicy obu cieczy. Jedną częścią zanurzone są w cieczy polarnej hydrofilowej, a drugą w hydrofobowej. Emulgator powoduje tworzenie się emulsji i zwiększa jej trwałość.
- Emulgatory stosowane są szeroko w farmacji i przemyśle spożywczym, np. lecytyna jest stosowana przy produkcji margaryny.

Słownik

emulsja

mieszanina dwóch lub więcej cieczy, które się ze sobą nie mieszają; jedna ciecz rozproszona jest w drugiej w postaci małych kropelek; przykładem emulsji jest mleko

faza rozproszona

inna nazwa to faza zdyspergowana; jest w emulsjach odpowiednikiem substancji rozpuszczonej

faza rozpraszająca

inna nazwa to faza dyspersyjna; pełni rolę rozpuszczalnika w emulsjach i innych roztworach koloidalnych

emulgatory

substancje ułatwiające tworzenie się emulsji i nadające jej trwałość; gromadzą się na powierzchni granicznej dwóch cieczy tworzących emulsję, zmniejszają silnie napięcie powierzchniowe i zapobiegają zlepianiu się kropelek fazy rozproszonej, emulgatorami są na przykład detergenty

Ćwiczenia

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z przepisem na sos musztardowy i wskaż składniki fazy wodnej i fazy olejowej powstającej emulsji.

SOS MUSZTARDOWY

Składniki:

- musztarda;
- ocet winny;
- sól;
- pieprz;
- olej.

Wykonanie:

Musztardę, ocet winny, sól i pieprz energicznie ucieraj w miseczce, następnie dodawaj stopniowo olej, nie przerywając ucierania, aż otrzymasz sos o właściwej konsystencji.

faza wodna

sól

olej

ocet winny

musztarda

faza olejowa

Źródło: Anna Florek, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zadania opisujące wybrane aspekty produkcji emulsji spożywczych.

1. Mleko jest emulsją typu olej w wodzie, w której stanowią kropelki tłuszczu, a roztwór białek, cukrów i soli mineralnych. Emulsja ta jest stosunkowo rozcieńczona, przy czym zawartość fazy olejowej jest zależna od rodzaju zwierzęcia, od którego mleko pochodzi. Na przykład mleko kobyłe zawiera 1,17% tłuszczu, a krowie 3,8%.
2. Podstawowym warunkiem utworzenia emulsji dwóch cieczy jest ich . Siła napięcia powierzchniowego, która występuje na granicy faz, może być pokonana przez wytrząsanie oraz dodatek .
3. Przez okres tygodni, miesięcy, a nawet lat produkcja trwałych emulsji o/w wymaga dodatku odpowiednich substancji, które wykazują aktywność powierzchniowo czynną. Wiele stosowanych emulgatorów pełni także rolę .

mieszanie się

detergentów

fazę olejową

katalizatorów

fazę stałą

aktywatorów

fazę wodnistą

podobieństwo

rozpuszczalników

inhibitorów

fazę wodnistą

fazę olejową

fazę gazową

emulgatorów

fazę wodną

detergentów

niemieszanie się

katalizatorów

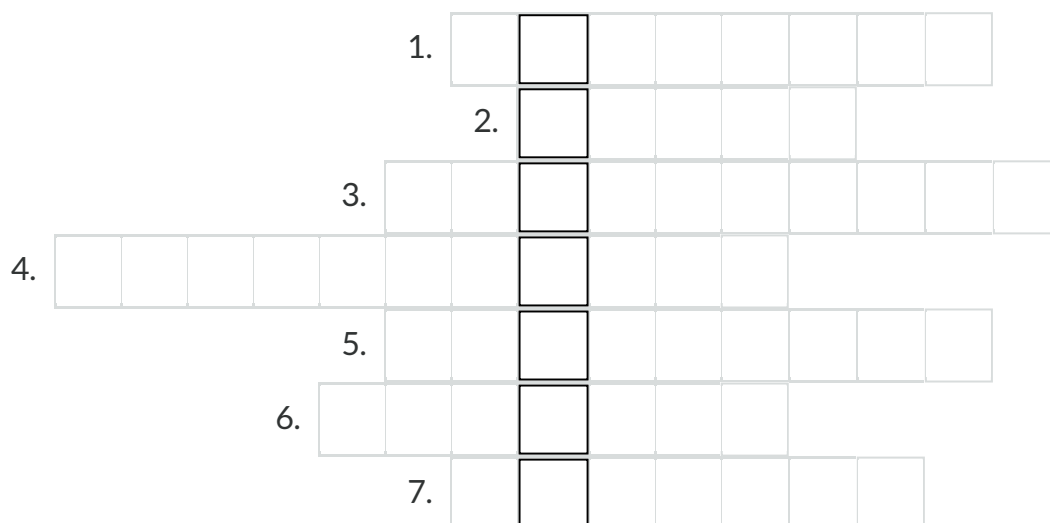
gęstość

fazę wodną

Ćwiczenie 3

Rozwiąż krzyżówkę i z odczytaj hasło.

1. Substancja często stosowana do zapewnienia stabilności emulsji. Występuje w żółtku jaj.
2. Biała emulsja pochodzenia naturalnego.
3. Substancje utrwalające emulsję.
4. Fragment budowy emulgatora oddziałujący z fazą wodną.
5. Wiele z tych produktów ma postać emulsji.
6. Faza nie lubiąca wody – faza...
7. Popularna w kuchni emulsja, dodatek do sałatek i przekąsek.

Źródło: Anna Florek, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 4

Z podanych poniżej składników kremu przyporządkuj, które należą do fazy wodnej a które do fazy olejowej.

Faza wodna

lanolina

tłuszcz

boraks

olej parafinowy

olej roślinny

woda destylowana

Faza olejowa

wosk pszczeli

kwasy cytrynowy

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 5

If you disperse oil in water, you get...

☐ water in oil

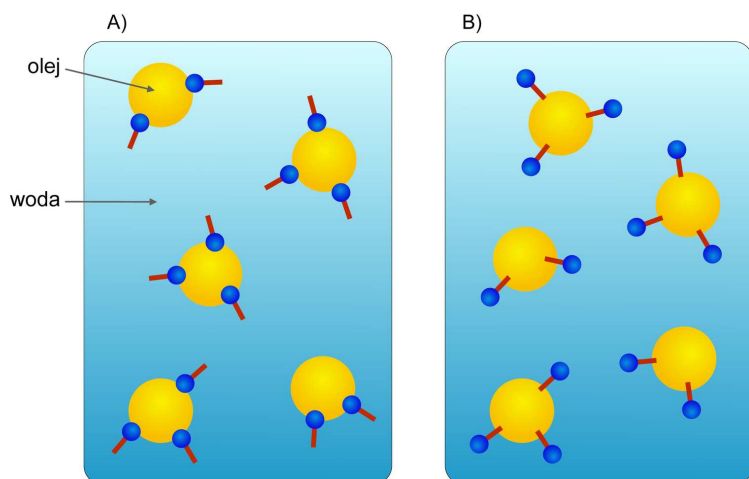
☐ oil in water

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 6

Zaznacz, w którym przypadku przedstawiono prawidłową orientację emulgatora względem wody i oleju.

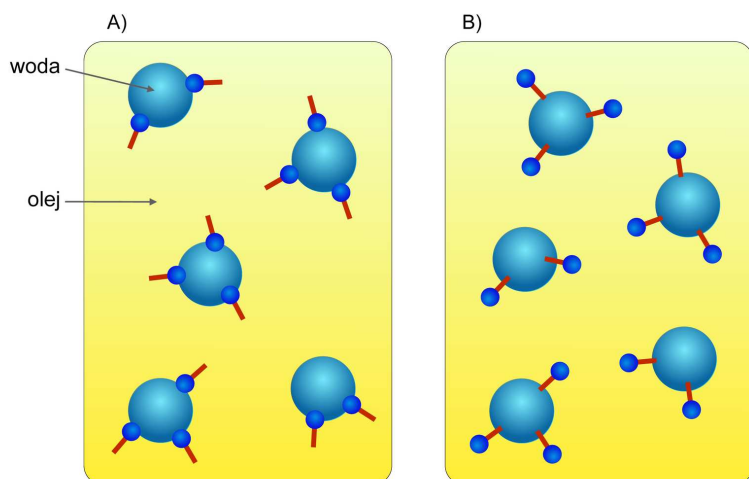
☐ B

☐ A

Ćwiczenie 7

Zaznacz, w którym przypadku przedstawiono prawidłową orientację emulgatora względem wody i oleju.

☐ B

☐ A

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z recepturą otrzymywania kremu typu w/o i oblicz udział procentowy (masowy) fazy wodnej i tłuszczowej w tym kremie.

Receptura: krem tłusty lanolinowy.

- lanolina 0,50;
- wazelina 3,00;
- olej parafinowy 1,50;
- olej roślinny 2,00;
- воск pszczeleli 0,50;
- boraks 0,03 g;
- kwas cytrynowy (konserwant) 0,01 g;
- woda destylowana 2,46;
- kompozycja zapachowa q.s.*

*q.s. (z łac. *quantum satis* – ile wystarczy) oznacza, że ilość potrzebnego składnika farmaceuta ustala wg zaleceń lub własnego doświadczenia.

WYKONANIE:

1. W szklanym naczyniu odważyć odpowiednie ilości wazeliny, lanoliny oraz oleju parafinowego i roślinnego, dodać naważkę wosku pszczelego.
2. Naczynie z fazą tłuszczową (1 – 5) umieścić w łaźni wodnej ogrzewanej do temperatury 70 – 75 °C i pozostawić aż do momentu całkowitego stopienia stałych składników.
3. W oddzielnym naczyniu, w odpowiedniej ilości wody destylowanej, rozpuścić boraks i kwas cytrynowy; otrzymany roztwór ogrzać do temperatury 70 °C (pod przykryciem).
4. Naczynie ze stopioną fazą tłuszczową przenieść na mieszadło magnetyczne, cały czas mieszając, powoli dodawać fazę wodną do fazy tłuszczowej, całość mieszać aż do ostygnięcia i ustabilizowania się konsystencji kremu; w międzyczasie można dodać kompozycję zapachową (wg uznania).

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 9

The emulsifier molecule is built of...

- ☐ hydrophobic 'head' and hydrophilic 'tail'.
- ☐ hydrophilic 'head' and hydrophobic 'tail'.
- ☐ hydrophobic 'head' and hydrophobic 'tail'.
- ☐ water and oil.
- ☐ hydrophilic 'head' and hydrophilic 'tail'.

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

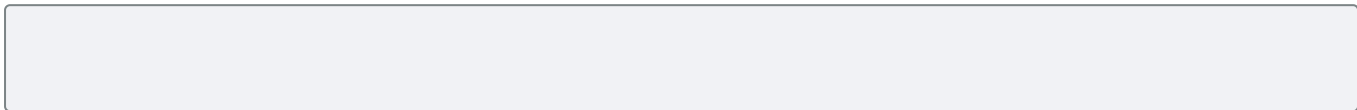
Bibliografia

Encyklopedia Powszechna PWN

Gulińska H., Smolińska J., *Ciekawa chemia*, cz. 3, Warszawa 2013.

Krzeczkowska M., Loch J., Mizera A., *Repetytorium chemia. Liceum – poziom podstawowy i rozszerzony*, Warszawa – Bielsko-Biała 2010.

McMurry J., *Chemia organiczna*, t. 1, Warszawa 2000.

Źródło: Gromar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.